

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

Núm. 1.344

26 de setembre del 2017

SUMARI

- 1 Joan Bosch ▶ Un tast de català d'Elna (8). L'enclisi en crisi
- 2 Carme Junyent ▶ Mitologia lingüística
- 3 Xavier Roig ▶ El català? Vostès mateixos
- 4 Rudolf Ortega ▶ Jugant a llengua amb els fills
- 5 J. Leonardo Giménez ▶ Almorzar
- 6 David Paloma ▶ Col·leccionar diccionaris
- 7 Terric Lausa ▶ Parlar occitan? Òc, mas amb qui?
- 8 Pau Vidal ▶ El catanyol es cura

InfoMigjorn és un butlletí setmanal que recull informacions d'actualitat sobre llengua catalana.

ISSN 2462-7003 Elaborat i distribuït per la Xarxa de Mots

Subscripcions: <http://migjorn.cat/alta.php> Adreça de contacte: infomigjorn@migjorn.cat   @InfoMigjorn

1 L'enclisi en crisi

Joan Bosch

Avui m'ha vingut a l'esprit una anecdota que me remunta a la petita infantesa i que hauríï oblidat completament si la meua gent no me l'hagués recontada manta vegada. Devíï tenir dos o tres anys. La padrina ja feia temps que era viu-da. S'estava tota soleta a Prada de Conflent. Anàvem a la veure, el diumenge en havent dinat. Quan arribàvem, jo corriï cap a ella i m'abraçavi a la seua fal-da. Ella m'amanyagava els cabells i me donava un bescuit de bon rosegat, generalment una llengua de gat. Un bon dia va treure del seu davantal una pas-tilla de xicolata. El bobó me va fer tant de goig que el vaig endrapar amb una gola desenfrenada.

—Mare de Déu! —se va exclamar la padrina—. Que li doneu pas a menjar an aquesta pobra criatura? Espieue-lé! És magra com un picot!

—Penseu-vós! —li va fer ma mare—, tot just si nos llevem de taula... Ahir a la nit va fer el refastinyós. Va pas volguer tastar l'ollada. I avui ha fet farnat amb el salpiquet de mongetes. És un tic-tic de garriga i menja com un pardalet! Cada dia és prió. Al moment del repeix, hi ha pas res que li vingui bé! Ara, de gormanderies ne demana tot lo sant dia. Mes el cal pas escoltar i, sobretot, li'n cal pas donar massa. Tant de sucre li faria mal.

—Així que t'agraden les pastilles de xicolata, eh manyac? —me va demanar la padrina.

Li vaig fer que sí amb el cap en m'imaginant que iria a la cuina a querre el paquet. Mes ella, en realitat, esperava que la regraciés.

—I què te li cal dire a la padrina? —va insistir.

Jo, obnubilat per la xicolata que me feia fretura, vaig respondre amb l'arroganci ingenu d'un mainatge massa complagut:

—Dóna-me-né'n una altra!

I va sere desençà d'aquella famosa replica que se va difondre el dit pel terme d'Elna que eri gormand com una fagina!

En llegir aquesta curta narració (vegeu el glossari a la pàg. 9), els més observadors de vosaltres hauran constatat tres coses:

- (a) Els rossellonesos no accepten els mots esdrúixols. Per exemple, *anècdota* es transforma en *anecdota*, *arrogància ingènua* en *arroganci ingenu* i *rèplica* en *replica*. Per a més detalls, llegiu l'article 5 titulat [«Esdrúixolitis crònica»](#).
- (b) Usualment, els rossellonesos fan la negació amb la partícula *pas*. Per a més detalls, llegiu l'article 7 titulat [«Les partícules negatives»](#).
- (c) Endemés, els rossellonesos (de la mateixa manera que els occitans) no fan l'enclisi a l'infinitiu ni tampoc al gerundi. En canvi, sí que la fan a l'imperatiu. Mes la fan d'una manera tan particular que no se pot explicar simplement sense presentar al mateix temps un reguitzell de trets connexos, com ara els mecanismes que regeixen els pronoms febles. En aquest article, veurem totes aquestes particularitats, una per una, mes abans de començar, recordem-nos que quan un pronom feble va davant d'un verb (***Em va saludar***) els gramàtics parlen de proclisi o de posició proclítica i quan va darrere (***Va saludar-me***) parlen d'enclisi o de posició enclítica.

1) Al Rosselló, no fem pas l'enclisi a l'infinitiu. Ara, és un tret que no podem pas qualificar de gal·licisme, perquè ja existia abans de la francesització del territori:

*M'agradaria de **ne comprar** un.*

*Mon pare m'ha defès d'**hi anar**.*

*Tinc por d'**ho esgarrar** tot.*

2) Al Rosselló, tampoc no fem l'enclisi al gerundi:

*En **la seguint** de massa lluny, la vaig perdre de vista.*

*En **hi anant** desbrigat, vaig agafar fred.*

*Va fer caure el veire bo i **s'aixecant** de taula.*

3) Al Rosselló, al costat dels articles *el* i *els* que, a hores d'ara, són els més usitats, encara hi sobreviuen els articles *lo* i *los*. Igualment hi sobreviuen els pronoms *lo* i *los* quan fan de complement d'objecte directe, fins i tot en posició proclítica:

*Fot **lo** camp d'aquí!*

*Anàvem a ballar **los** dies de festa.*

*El menjar, **lo** faré coure d'aquí a mitja hora.*

*Els bolets, **los** menjarem demà.*

4) Al Rosselló sempre fem servir els determinadors pronominals *lo* i *los* en lloc dels determinadors pronominals *el* i *els* per formar les combinacions *lo que*, *los que*, *lo qui* i *los qui*:

*Aquest barret és **lo** que vaig comprar a la fira de San Martí.*

*Invitarem **los que** coneixim, i prou.*

*Aquí s'està **lo qui** va ajudar mon pare a pintar les ventalles de casa.*

*Encara cal esperar **los qui** arribaran demà.*

Remarcarem que hi ha rossellonesos que fan servir *que* abusivament fins i tot quan el relatiu és subjecte de la proposició subordinada: «Lo **que** ha dit això, ha dit mentides! (*que* emprat en lloc de *qui*)».

Al Rosselló, en canvi, ningú no fa el castellanisme que consisteix a emprar el pronom neutre *lo* davant d'un adjectiu. Per exemple, ningú no diu «Mireu **lo bonica** que és!», sinó «Mireu com n'és de bonica!».

5) Al Rosselló el pronom personal adverbial *en* soviny revesteix la forma *ne*:

*De sous, **ne** tinc pas pus. M'han escofit!*

6) Al Rosselló el pronom personal *ell* fa un plural irregular en *ellos*:

*I **ellos**, què en pensen?*

***Ellos** rai, se la passen bé!*

7) Al Rosselló la preposició *a* pot revestir les formes arcaiques *an* (resultat de l'encreuament de les preposicions *a* i *en*) i *ane* (resultat de l'afegiment d'una e eufònica a aquest encreuament):

***An** aquell paio, ningú no li feia confiança.*

*Ho vaig demanar **ane** ton pare.*

8) Al Rosselló, tothom prefereix el pronom personal *jo* al pronom personal *mi*:

*Pobre de **jo**!*

*Aquest matí parlaven de **jo** al cafè.*

*Ane **jo**, m'agrada la xicolata.*

9) Al Rosselló tenim una tendència acusada a afegir una -e eufònica darrere el pronom *els* quan fa de complement d'objecte directe, sobretot, quan se troba d'avant d'un verb que comença amb consonant. Escrivem *e/s-e* el resultat d'aquest afegiment i el pronunciarem *elze*. I com a conseqüència, les aglutina-

cions amb les preposicions *de* i *per* esdevenen *dels-e* i *pels-e* que pronunciarem *delze* i *pelze*:

*Els préssecs, **els-e** collirem la setmana entrant.*

*Aqueixos pallagos, ne tinc un afart **dels-e** sentir a cridar pel carrer.*

*Anit fan focs d'artifici. Me quitllaré sul terrat de casa **pels-e** veure millor.*

10) Al Rosselló quasibé sempre afegim una *-i* eufònica darrere el pronom *els* quan fa de complement d'objecte indirecte. Escriurem *els-i* el resultat d'aquest afegiment i el pronunciarem *elzi*. De la mateixa manera que en el paràgraf precedent, les aglutinacions corresponents amb les preposicions *de* i *per* esdevenen *dels-i* i *pels-i* i se pronuncien *delzi* i *pelzi*:

*Als meus amics, **els-i'n** parlaré més tard (contracció de *els-i en*).*

*M'arremuntaria **dels-i** demanar ajuda.*

*Vaig escriure a tots els meus companys **pels-i** anunciar la bona nova.*

11) Al Rosselló hi ha combinacions de pronoms febles que fem a l'enrevés:

*En se voludant pel sòl, el nin **me se** va estripar les calces.*

*Amb la pluja, **nos se** va enfangar la parreguera.*

12) Al Rosselló mai no fem servir les formes reforçades *em*, *et*, *es*, *ens*, *us* ni tampoc les formes reduïdes *'m*, *'t*, *'s*, *'ns*. Sempre fem servir les formes plenes *me*, *te*, *se*, *nos*, *vos* i les formes elidides *m'*, *t'*, *s'*:

***Me** renti i **m'eixugui** el cap. **Me'l** renti i **me l'eixugui**.*

***Te** rentes i **t'eixugues** la cara. **Te la** rentes i **te l'eixugues**.*

***Se** renta i **s'eixuga** els peus. **Se'ls-e** renta i **se'ls** eixuga.*

***Nos** rentem i **nos** eixuguem les mans. **Nos les** rentem i **nos les** eixuguem.*

Vos** renteu i **vos** eixugueu el cos. **Vos el** renteu i **vos l'eixugueu

***Se** renten i **s'eixuguen** les cames. **Se les** renten i **se les** eixuguen.*

13) Al Rosselló hem conservat una colla de trets dialectals i algunes combinacions de pronoms no s'ajusten ni al sistema propi ni a la normativa referencial

*Quan tornaràs el llibre ane ton pare? **L'hi** (combinació estandard) tornaré demà.*

*Quan tornaràs els llibres ane ton pare? **Els hi** (combinació estandard) tornaré demà.*

*Quan compraràs la planta ane ta mare? **L'hi** (en lloc de **la hi**) compraré demà.*

Quan compraràs les plantes ane ta mare? **Els hi** (en lloc de **les hi**) compraré demà.

Quan prestaràs el martell an els fusters? **Els hi** (en lloc de **els-i'l**) prestaré demà.

Quan prestaràs els martells an els fusters? **Els hi** (en lloc de **els-i'ls**) prestaré demà.

Quan donaràs la flor ane les veïnes? **Els hi** (en lloc de **els-i la**) donaré demà.

Quan donaràs les flors ane les veïnes? **Els hi** (en lloc de **els-i les**) donaré demà.

14) Al Rosselló, de manera dialectal, les contraccions de les combinacions *nos en i vos en* esdevenen *no'n* i *vo'n*:

*Déu **no'n** guard!*

*De vi, a taula, **no'n** van servir massa.*

*De regar les plantes, **vo'n** descuideu sempre!*

***Vo'n** recordareu de jo?*

15) D'altres exemples de combinacions de pronoms febles:

*El barret, **me'l** va robar a la fira. **Me l'hi** va robar.*

*El cistell, **te'l** vas descuidar a casa. **Te l'hi** vas descuidar.*

*La roba, **te la** vas embrutir al camp. **Te la hi** (i, abusivament, **Te l'hi**) vas embrutir.*

*Els guants, **se'ls-e** va foradar a l'hort. **Se'ls hi** va foradar.*

*Les sabates, **nos les** vàrem mullar al carrer. **Nos les hi** vàrem mullar.*

*De sous, per Nadal, **se n'**esmercen massa. **Se n'hi** esmercen massa.*

16) Al Rosselló, per evitar de formar paraules esdrúixoles, els pronoms enclítics carreguen l'accent tònic, però sense modificar el timbre vocàlic:

*Ajuda-**mé** que hi arribaré pas tot sol!*

*Brutinyó! Renta-**té** els dits abans de menjar!*

*Vesteixi-**sé** de seguit! Partim ara mateix!*

*Agafa-**ló** pel cogot i el deixis pas que te s'escapi dels dits!*

*Si voles la pilota, agafa-**lá!** (i també agafa-**lé**)*

*Demana-**lí** si vindrà demà.*

Arribem cansats. Baixeu i obriu-nós la porta!

Mainatges! Cordeu-vós les sabates que estropassareu i caureu de morros!

Pobres dones! Ajuda-lés (i, abusivament, 'ls-é) a descarregar les saques de trufes.

Vés-hí sense jo!

Jo, me'n recordi pas pus. Demana-hó ane mon pare.

Tenim totes les ampolles buides. Emplena-né dues!

17) Al Rosselló, a imitació de les formes enclíiques -mé, -té, -sé, la forma enclítica del pronom *la* s'ha transformat en -lé:

Vull pas que la gata entri a casa. Fes-lé fúger!

18) Al Rosselló, -els-é (que pronunciem *elzé*) és la forma enclítica comuna al pronom masculí *els* i al pronom femení *les* quan aquests fan de complement d'objecte directe:

Els préssecs moixegen! Menja'ls-é abans que no se podreixin.

Les peres moixegen! Menja'ls-é abans que no se podreixin.

També, remarcarem que hi ha gent que afegeixen una *essa* per marcar el plural i diuen *elzés*: *Els préssecs moixegen! Menja'ls-és abans que no se podreixin.*

19) Al Rosselló, la forma enclítica -los és la forma enclítica del pronom *los* que també podem fer servir en lloc del pronom *els*:

Els préssecs moixegen! Menja-lós abans que no se podreixin.

20) Al Rosselló, -els-í (que pronunciem *elzî*) és la forma enclítica comuna al pronom masculí *els* i al pronom femení *les* quan aquests fan de complement d'objecte indirecte:

An els teus companys, demana'ls-í si vindran demà.

Ane les teues companyes, demana'ls-í si vindran demà.

També, remarcarem que hi ha gent que afegeixen una *essa* per marcar el plural i diuen *elzís*: *An els teus companys, demana'ls-ís si vindran demà.*

21) Exemples d'enclisi amb combinacions de pronoms:

Renta-mé el cap! Renta-me-ló!

Renta-mé la cara! Renta-me-lé!

Renta-mé els braços! Renta-me'ls-é!

Renta-mé les orelles! Renta-me'ls-é! (en lloc de -me-lés)

Renta-té el cap! Renta-te-ló!

Renti-sé el cap! Renti-se-ló!

Rentem-nós el cap! Rentem-nos-ló!

Renteu-vós el cap! Renteu-vos-ló!

Rentin-sé el cap! Rentin-se-ló!

22) A l'enclisi, hi ha una colla de combinacions que fem de manera abusiva:

Dóna-lí el llibre! Dóna-ló an ell! Dóna-l'hí!

Dóna-lí la clau! Dóna-lé an ell! Dóna-l'hí! (contracció de -le-hí)

Dóna-lí els llibres! Dóna'ls-é an ell! Dóna'ls-hí!

Dóna-lí les claus! Dóna'ls-é (en lloc de -lés) an ell! Dóna'ls-hí! (en lloc de -les-hí)

Dóna'ls-í el llibre! Dóna-ló an ellos! Dóna'ls-hí! (en lloc de 'ls-i-ló)

Dóna'ls-í la clau! Dóna-lé an ellos! Dóna'ls-hí! (en lloc de 'ls-i-lé)

Dóna'ls-í els llibres! Dóna'ls-é an ellos! Dóna'ls-hí! (en lloc de 'ls-i-lós)

Dóna'ls-í les claus! Dóna'ls-é (en lloc de -lés) an ellos! Dóna'ls-hí! (en lloc de 'ls-i-lés)

23) Exemples d'enclisi amb el pronom *en*:

An el nin, dóna-lí aigua! Dóna-né an el nin! Dóna-lí'n!

An els nins, dóna'ls-í aigua! Dóna-né an els nins! Dóna'ls-í'n!

24) Al Rosselló, la forma enclítica natural del pronom *en* és *-né*. Ara, també s'hi pot afegir una *n* eufònica per arribar a la forma *-né'n* que sembla més emfàtica:

Haja-mé una poma! Haja-né una! Haja-me-né una altra!

Haja-mé una poma! Haja-né'n una! Haja-me-né'n una altra!

Respecte de l'article personal *en*, *na* que anteposem als noms de persones (*En Josep i n'Anna*), remarcarem, també, les combinacions pleonàstiques *el en* i *la na* que, dialectalment, se contracten de la manera següent: **L'en Josep i la n'Anna**.

Glossari

esperit	Contracció abusiva per <i>esperit</i>
xicolata	Variante rossellonesa de <i>xocolata</i>
bobó	Pronunciació rossellonesa [<i>bubú</i>] del mot infantil <i>bobò</i> . Recordem que l'adjectiu <i>bo</i> , <i>bona</i> se pronuncia amb <i>o</i> tancada al Rosselló i que aquest tancament se retroba en paraules i expressions derivades com ara <i>bobó</i> i <i>de debó</i> .
espieu-lé	mireu-la (al Rosselló el verb <i>espia</i> significa, gairebé sempre, 'mirar')
refastinyós	llepafiles (<i>refastinyar</i> significa 'fastiguejar')
ollada	cuinat de trufes, mongetes, cols, naps i altres llegums que es menja principalment entre els pagesos i pastors del Rosselló
fer farnat	El <i>farnat</i> és el menjar dels porcs i, per extensió, una barrija-barreja de viandes que formen un conjunt pastós i desagradable. L'expressió <i>fer farnat</i> significa no acabar el plat, perquè, abans, les deixalles s'aprofitaven per fer el farnat dels porcs.
salpiquet	guisat de llegums
tic-tic de garriga	tallarol de garriga o busqueret de garriga (<i>Sylvia cantillans</i>)
prió	Contracció abusiva per <i>parió</i>
repeix	àpat (mot derivat de l'antic verb <i>repéixer</i>)
querre	cercar (variant de <i>querir</i>)
desbrigat	contracció abusiva per <i>desabrigat</i>
veire	terme usual per a designar un got de vidre al Rosselló
soviny	variant de <i>sovint</i>
sous	diners (el sou és una moneda antiga)
escofir	guanyar-ho tot a altri
pallago	noi (al Rosselló la paraula <i>noi</i> designa un 'gitano' i no pas un 'pallago').
se quitllar	encimbellar-se
sul terrat	sobre el terrat (al Rosselló el terme <i>terrat</i> pot designar, indistintament, un 'terrat' o bé un 'teulat')
arremuntar	alçar les forces, fer cobrar el vigor
a l'enrevés	variant rossellonesa de 'al revés'
se voludar pel sòl	arrossegat-se per terra
parreguera	corral, pati d'una casa
brutinyó	persona bruta
cogot	part posterior del coll, clatell
estropassar	ensopegar
fúger	forma arcaica del verb <i>fugir</i> ben viva al Rosselló
moixejar	perdre la seua frescor, la fruita, un llegum, etc.

2 Mitologia lingüística

M. Carme Junyent (Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades)

VilaWeb, 28/05/2017

<https://www.vilaweb.cat/noticies/mitologia-linguistica/>

L'estrena de la pel·lícula *Arrival*, amb una lingüista per protagonista, va fer sortir durant un moment prou efímer la lingüística del món universitari. Si haig de dir la veritat, la meua impressió dels quinze minuts de glòria va ser que la vida del lingüista deu ser percebuda com una cosa molt trista si cal recórrer als mites per fer-la interessant. Per començar, la protagonista no em va semblar pròpiament una lingüista. Els mèrits que fan que la contractin són els seus serveis com a traductora i els lingüistes no es dediquen precisament a això. Encara més, hi ha lingüistes reconeguts que només parlen una llengua. Vull dir que la idea del lingüista com a poliglòt o expert en llengües rares és en si mateixa un mite. En la primera classe de lingüística a què assistim en la pantalla, la lingüista anuncia que explicarà per què el portuguès és tan diferent de la resta de les llengües romàniques. Sort que arriben els extraterrestres i no pot continuar, perquè jo tremolava pensant els disbarats que es podien arribar a dir sobre el portuguès.

En un altre moment, la protagonista vol defensar la seva posició esgrimint el mite del cangur. Tal com explica, quan el capità Cook va tornar d'Austràlia, va portar una llista de paraules entre les quals hi havia *kangaroo*. En successives expedicions es va intentar contrastar aquesta dada i no trobaven cap llengua en la qual *cangur* es digués d'aquesta manera, així que es va arribar a la conclusió que, en realitat, al capità Cook no li havien dit el nom de cap animal sinó alguna cosa similar a 'no t'entenc'. La lingüista desfà el mite poc després, però no diu que va ser John B. Haviland qui, als anys setanta del segle XX, va descriure el guugu yimidirr i va constatar que, en aquesta llengua, el cangur en efecte es diu *gangurru*.

Però allò que m'han mencionat més vegades de la pel·lícula i la causa definitiva que em va portar a veure-la va ser que l'argument es basa en la hipòtesi Sapir-Whorf. Deixeu-me dir que el mateix nom de la hipòtesi ja és un mite. Whorf la va formular amb el nom de 'hipòtesi de la relativitat lingüística', i va dir que s'havia inspirat en Sapir. La qüestió és que Sapir va ser un gran lingüista que va escriure molt i que pot inspirar moltes coses, però que precisament en aquest terreny també diu coses totalment contradictòries. Quan tots dos ja eren morts, Harry Hoijer va batejar la hipòtesi amb els seus noms, cosa que em sembla bastant injusta amb Sapir, que va lluitar sempre contra els mites de la lingüís-

tica i en la lingüística. I què diu la hipòtesi? Doncs allò que hem vist tantes vegades parafrasejat com 'la llengua condiona el pensament', o 'la visió del món'. O, com diu el curador de Whorf, John Carroll: 'L'estructura de la llengua d'un ésser humà influeix la seva manera d'entendre la realitat i de comportar-se respecte d'aquesta realitat.'

Ben segur que tots hem topat amb versions diferents d'aquesta idea. Sense rumiar-hi gaire, em vénen al cap formulacions similars de Humboldt, Cassirer, Piaget, Durkheim, Mauthner, Lévi-Strauss, Wittgenstein... I què hi diu la lingüística? Doncs hi ha de tot, des dels qui defensen que el llenguatge és innat i, per tant, no es pot correlacionar amb la cultura, fins als qui creuen que no es poden formular generalitzacions sobre les llengües perquè totes estan subjectes al seu entorn. Sapir mateix pot exemplificar aquest ventall quan en un lloc afirma: 'I tampoc no puc creure que la cultura i la llengua estiguin causalment relacionades en cap sentit real', i en un altre, 'Els mons en què viuen societats diferents són mons diferents, no sols el mateix món amb rètols diferents'.

Més enllà que la idea és prou suggestiva i fins i tot inspiradora, el fet és que no s'ha pogut demostrar mai, i generalment, quan s'hi fa referència, el fonament són altres mites. Un de prou conegut és el dels termes per a la neu dels inuits. No hi ha curs en què, quan parlo de la relació entre la llengua i la cultura, més d'un alumne no em surti amb els incomptables termes per a la neu o per al blanc. També hi ha la versió dels termes per a camell en àrab o dels termes per a formiga en llengües bantus. Però el de la neu és bonic perquè ha experimentat literalment l'efecte bola de neu. Resulta que Franz Boas –professor i col·lega de Sapir i Whorf– va fer treball de camp per a la seva tesi doctoral a Alaska. En un moment esmenta quatre termes per a *neu* en la llengua dels inuits i fa una reflexió sobre com cada cultura pot segmentar la realitat de manera diferent. De fet, Hjemlev emprà un exemple de Ferdinand de Saussure per mostrar la diferent segmentació de la mateixa realitat: *arbre, bois, forêt* que per a nosaltres seria *arbre, fusta, bosc, selva* i en danès *træ, skov*. Però Hjemlev, potser perquè no era tan exòtic, no va fer fortuna com Boas i l'exemple de la neu va anar creixent i multiplicant-se fins a arribar a xifres sense cap ni peus i sense que a ningú se li acudís de dir que nosaltres també tenim *aiguaneu, neu pols, neu primavera, glaç*... i no som ni inuits ni tan sols grans esquiadors.

L'exemple de la neu és una mostra d'allò que en antropologia lingüística anomenem *èmfasi cultural*. Totes les llengües tenen termes per a destacar el que és rellevant culturalment, de la mateixa manera que tots coneixem el lèxic especialitzat del nostre ofici o afició. Les llengües són sistemes portentosos

que poden explicar qualsevol realitat i per això són tan versàtils i adaptables. Que cada llengua expliqui el món a la seva manera no vol dir que ens faci veure el món d'una manera determinada. Com tampoc no vol dir que sigui la llengua la que configura la realitat. L'única cosa que podem constatar és que, si el món canvia, la llengua s'adapta als canvis. Però les llengües canvien sempre, totes. I canvien a la seva manera. Sapir va proposar el terme *drift* per designar els canvis que, sense cap explicació, es produeixen de la mateixa manera en llengües diferents. Aquest misteri de les llengües és la demostració més clara que funcionen al marge de la voluntat dels parlants. Però la idea que la llengua configura la realitat prescindeix d'aquest fet i la violenta.

Si els qui volen canviar la llengua per canviar el món reflexionessin de debò sobre la relació de la llengua i la realitat, no voldrien canviar la llengua, voldrien canviar el món, perquè la llengua no fa més que mostrar-nos que, no sotmetent-se, ens fa iguals. Potser no ens hem aturat gaire a rumiar en tot això i a diferenciar, per exemple, la voluntat de fer del món un lloc més amable de moltes propostes forassenyades del políticament correcte. Fa uns dies, el meu alumne Xavier Sirés em feia llegir una entrevista a la contra de *La Vanguardia* a Juan Soto Ivars i hi vaig trobar aquesta afirmació: 'La correcció política creu que el que algú diu –acudit, broma, opinió...– conforma la realitat. I que canviant la representació, canvia el món real: censurar, doncs, seria constructiu.' Si Whorf i companyia sabessin que les seves idees podien portar a la censura (de fet, Hitler també va fer servir les idees de Humboldt) potser s'haurien dedicat més a explicar els mites. És clar que, sense mites, la lingüística no hauria tingut el seu moment de glòria hollywoodiana.

Dues notes a peu de pàgina

- 1) No patiu que, en aquest article, no hi ha *spoilers*.
- 2) Posats a fer sortir lingüistes al cinema, suggereixo Roman Jakobson. Una vida de pel·lícula que il·lustra la història d'Europa i la de la lingüística del segle XX.

► La Direcció General de Política Lingüística del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya se suma a l'International Social Media Day for Small Languages. La DGPL proposa que al llarg del **Dia Europeu de les Llengües, que se celebra el 26 de setembre**, les persones que intervinguin en llengua catalana a les xarxes socials, utilitzin en algunes de les seves piulades o actualitzacions la doble etiqueta #EDL2017 #EDLcatalà.

3 El català? Vostès mateixos

Xavier Roig

Ara, 21/07/2017

http://www.ara.cat/opinio/xavier-roig-catala-vostes-mateixos_0_1836416363.html

Durant una pila d'anys la població espanyola va viure, pel que fa a la seva reputació, de renda. Es va posar en pràctica aquella dita tan hispana de "*cría fama y échate a dormir*". La Transició es va vendre com un acte èpic, sense comparació possible. Els fets, però, s'han encarregat de demostrar que les coses van sortir com van sortir perquè Espanya havia canviat... com havia fet tot el món. Sense voler restar importància als actors de l'època, podríem dir que la democràcia va arribar a Espanya perquè ja tocava –el tempo estava subjecte a la mort de Franco–. Com havia arribat a Grècia i a Portugal. Com va arribar uns anys més tard als països excomunistes. Perquè el feixisme i el comunisme van formar part de l'escenari europeu del segle XX, sense més recorregut.

La democràcia espanyola va esdevenir viable gràcies al pacte entre dos totalitarismes –el dia que el comunisme i l'exèrcit espanyol van passar a tolerar-se mútuament–. Possiblement aquesta és l'explicació de per què es mantenen determinats tics d'intolerància arreu. A dreta i a esquerra. A tot Espanya. A Catalunya també.

En general la Transició va produir lleis que, pel que fa a les reivindicacions històriques de Catalunya, van consistir en un reiterat "fer veure com si". Així va ser amb l'Estatut, venut com una llei tan important que, fixa't tu, era sotmesa a referèndum. Fins que l'any 2010 el Tribunal Constitucional va demostrar que tot era una pantomima. Com ara fer veure que érem una nació –altrament dita "nacionalitat"–. O fer-nos creure que el que havíem aconseguit amb el català no tenia rival quan, de fet, crec, ara seríem al mateix lloc amb qualsevol altre règim polític.

Llevat d'una actuació certament oportuna, una mena de gol marcat pel president Pujol a la porteria espanyola, com va ser la immersió lingüística, la resta d'actuacions han estat de fullaraca. Perquè les lleis espanyoles, ergo les catalanes, han estat simplement per "fer veure com si". Un pur aparador que no permet cap joc.

Aquest seu columnista encara recorda el dia que es va aprovar una llei (que ja llavors vaig trobar ridícula) per la qual Gerona passava a dir-se Girona... a tot Espanya. No n'hi havia prou que en català es digués ella mateixa, oficialment, Girona. No pas com Londres, que els angloparlants, només ells, anomenen

London, no senyor. Tots els espanyols diríem, a partir de llavors, Girona. I Lleida. Recordo els discursos al Congrés de Diputats. Gairebé feien saltar les llàgrimes. Quina tolerància! Quina capacitat de reconeixement! Bé, ¿saben quins efectes ha tingut aquella llei –a més de constituir una enorme animalada lingüística–? Doncs que al bell mig de les ciutats catalanes trobem senyalitzacions de trànsit que ens diuen com arribar a Zaragoza en lloc de Saragossa. Osca? Què vol dir Osca? ¿És, potser, una esferificació del Ferran Adrià? Nooo! És Huesca, però dit en la nostra llengua –alguns ja ho deuen haver oblidat, que d'això es tractava–. Perquè, esclar, aquella llei tan solidària tenia, lògicament, dos sentits. I, posats a fer l'imbècil, o juguem tots o estripem les cartes. Un autèntic exercici de simulació que, com sempre, només ha tingut uns perdedors.

L'altre dia vaig veure una pel·lícula a Netflix. Espanyola. Subvencionada per la Generalitat. Una producció del Grupo Planeta. Per ser més precisos, d'Atresmedia, aquest conglomerat madrileny que va tenir com a cadena d'origen Antena 3 –que, per cert, va ser adquirida pel Grupo Planeta gràcies a les ajudes de l'Institut Català de Finances–. El cas és que aquesta pel·lícula de què parlo es podia sentir en castellà però no en català. I això em va recordar una altra vexació: la del cinema. Per què a Catalunya no s'exhibeixen les pel·lícules en igual proporció (50%) de català i castellà? Per què no s'hi obliga per llei? I l'etiquetatge? Els asseguro que les multinacionals complirien les normes fil per randa –com succeeix en altres països–. Si aquestes coses ja no han tingut lloc és perquè el tractament oficial del català ha format part del “fem veure com si”. Cap interès.

No cal insistir que la situació del català, com tants altres aspectes lligats a la nació, només pot millorar amb una legislació que no estigui subordinada a l'espanyola. I el fet no hauria d'oferir dubtes. Alguns, hipòcrites professionals, diuen que això es pot aconseguir negociant amb Madrid. Ells saben que no. Que quaranta-un anys i mig després de la mort de Franco, i després d'haver-ho intentat diverses vegades, encara no es pugui parlar en català al Congrés de Diputats ja dona una idea del futur que li espera a la nostra llengua dins d'Espanya.

4 Jugant a llengua amb els fills

Rudolf Ortega

El País, 29/06/2017

https://cat.elpais.com/cat/2017/06/29/catalunya/1498714485_420257.html

Un pare passeja pel carrer amb els seus fills, dos, nen i nena. Dic un pare perquè així m'hi identifico i m'hi trobo més còmode, però bé podria ser una mare amb un fill, tant li fa. Tenen l'edat aquella en què tot els encuroseix, i anant pel carrer solen xerrar, bé poden estar-se una estona llarga parlant de coses que passen a l'escola o bé embrancar-se en profuses explicacions sobre els seus jocs habituals, fins a l'extenuació del sofert pare, que es manté rocós en una actitud d'escolta per bé que de vegades agrairia una treva. I una de les coses que solen fer, quan surten de passeig, és jugar amb la llengua.

Els jocs lingüístics són recursos habituals en els pares, i n'hi ha de ben tradicionals. La ludolingüística té a Catalunya uns representants destacats, amb un catàleg de jocs, enigmes i passatemps que fa les delícies dels aficionats. Però no és d'aquests jocs que ens ocuparem ara, sinó d'aquells que de manera espontània tots juguem amb els fills mentre els ajudem en aspectes clau de l'adquisició de la llengua. Sense adonar-nos-en, els inculquem rudiments d'ortografia, de sinonímia i antinòmia, de camps semàntics, els ampliem el vocabulari i, sobretot, els acostem una mica més al gaudi de les paraules. Educar els fills pot ser també això, no només inculcar hàbits i valors.

Possiblement el joc més conegut és el famós del "Veig, veig". Hi hem jugat molt en castellà, a mi em sona fins i tot el "Veo, veo" amb una mena de tonada, de cançó infame, però el joc és perfectament viable en català. S'hi treballa l'alfabet, en reclamar l'atenció del fill sobre una cosa de l'entorn que comenci per una determinada lletra, per bé que no és necessari que el nen domini l'escriptura i sovint n'hi ha prou amb reconèixer el so. Per al fill el joc és entretingut perquè promou l'atenció en el que té al voltant, però cal admetre la pesantor en els pares quan han repetit tres cops la cantarella inicial.

És molt més interessant mirar de forçar el fill a pensar paraules segons un patró, de manera alterna, i el més fàcil és prendre la lletra final d'un mot perquè digui una paraula que comenci per aquella lletra. El joc pot allargar-se i resultar esgotador, i reclama en els pares un ventall de recursos generós si el que es pretén és, més enllà de distreure, educar. Cal, sobretot, variar els finals de les paraules perquè així els inicis també canviïn: *casa-amic-camí-indi-illa-alegria...* El problema que es trobaran els esforçats pares és que, sovint, els fills acaben

les seves paraules en -a, així que hauran de disposar d'un bon nombre de mots començats per aquesta lletra: *àlbum*, *abric*, *amistat*, *arròs*, *aire*... Sobretot, busca paraules que entenguin, no diguis coses com *atzucac* o *ansiolític*.

El joc de buscar antònims és també molt productiu, en tant que és senzill i hi ha molts llibres que el treballen (els típics contraris de *gran* i *petit*, *blanc* i *negre*, *fred* i *calent*), i sembla que, per als nens, la noció de contrari és molt intuïtiva. Però és més interessant mirar de treballar els sinònims: demana-li un contrari de *trist* i de seguida et dirà *content*, però demanar-li una paraula que s'assembli a *content* (no li diguis la paraula *sinònim*, és clar) i llavors haurà de rumiar de debò per trobar coses com *feliç* i *alegre*. També es poden enumerar paraules segons camps semàntics, per exemple que els siguin propers, com ara objectes de l'escola o coses del carrer.

I tanquem amb un clàssic per treballar l'ortografia, ideal si els nens ja coneixen l'escriptura i heu de fer alguna cua per estona. Si teniu una llibreta i un boli, jugueu al joc del penjat, aquell de posar ratlletes segons el nombre de lletres i anar-ne dient fins que, o bé surt la paraula, o bé dibuixes un paio ajusticiat. Jugueu-hi abans no el prohibeixin per ser políticament incorrecte.

5 Almorzar

J. Leonardo Giménez

Levante-EMV, 21 i 28/08/2017 (“Podem almorzar” i “Seguim almorzant”)

L'almorzar, en principi, no el fem a la mateixa hora en valencià que en castellà. La primera accepció del vocable *almuerzo* del diccionari de la RAE descriu eixe àpat com a “*comida del mediodía o primeras horas de la tarde*”, mentres que els nostres almorzars els fem més prompte. Al migdia, o un poquet més tard, en valencià-català ens dediquem a dinar. La definició que el *Diccionari normatiu valencià* fa de l'almorzar/esmorzar és ‘menjada que es fa a mitjan matí, entre el desdèjuni i el dinar’. Clar que el diccionari del castellà també inclou esta segona definició, ‘comida que se toma por la mañana’, un tant indefinidament. En les targetes d'invitació a bodes i a altres celebracions, quan van en castellà, solen posar l’“almuerzo”, cap a les dos del migdia. També és cert que, independentment de la primera definició del diccionari castellà i d'alguns usos, a eixe àpat en l'idioma veí també se'l denomina “comida”, sense més complements. A més, en la llengua de Cervantes hi ha un verb, ara en desús, que designa també la

menjada principal del dia, “yantar”, usat en el *Quixot* i en altres obres clàssiques. I, precisament, és paraula encara viva entre persones majors de Tous, únic poble de la Ribera de parla castellana.

I tornant al nostre *almorzar*, és una forma que la usem com a verb, “Véns a almorzar amb nosaltres?”, i com a substantiu, “L’almorzar de hui estava boníssim”. És una forma que ha sofert els rigors de la censura “normativista”, sense cap raó lingüística. L’ortodòxia noucentista la va condemnar (i encara la condemna) a l’ostracisme amb l’estigma de castellanisme-barbarisme, obviant que és paraula més antiga, almenys documentalment, que la preferida pel valencià literari, *esmorzar*, i tan valencianocatalana com eixa. Segurament ha estat exclosa per un “purificador” criteri selectiu per la seua aparent identitat amb la castellana, que s’escriu igual. Però només és idèntica en la forma verbal escrita, perquè en la pronúncia, no del tot, ja que la zeta del vocable *almorzar* es realitza fonèticament de manera distinta en les dos llengües.

I tenim formes diferenciades en el substantiu corresponent, que en castellà és *almuerzo*, mentres que en valencià és, morfològicament, com el verb, *almorzar*. L’ús d’esta forma en la nostra llengua no és de fa quatre dies, ni la trobem sols en sainets o en dites col·loquials. El *Diccionari català-valencià-balear*, citant Ramon Llull, la *Crònica* de Pere IV, l’*Espill*, de Jaume Roig, els *Sermons*, de sant Vicent Ferrer, la inclou com a entrada independent en les seues pàgines. L’impagable lexicògraf Eugeni S. Reig també s’ha ocupat del nostre *almorzar* en un aclaridor article, publicat en *El Punt Avui*, titulat “[Castellanismes de primera i de segona](#)”, sobre eixa menjada i sobre altres falsos castellanismes. I la reblada del clau a favor dels nostres almorzars crec que la fa [Josep Lacreu en el seu blog](#) i llibre *Pren la paraula*.

Com deia dilluns passat en esta columneta, tenim profusió d’exemples d’*almorzar* en els clàssics i en èpoques més recents. Citava Eugeni S. Reig i Josep Lacreu com a lingüistes que s’han ocupat de demostrar la seua condició de paraula valencianocatalana des de ben antic. Com a mínim des del segle XIII, quan apareix en el *Blanquerna*, de Ramon Llull. També es troba documentada en les obres de Pere el Cerimoniós, Jaume Roig, Isabel de Villena i en els *Sermons* de sant Vicent Ferrer. Josep Lacreu en l’aclaridor article “Almorzar i altres presumptes castellanismes”, documenta l’ús del mot *almorzar* en els clàssics i en diccionaris com els de Sanelo (1802), Escrig (1851), Rosanes (1864), Constantí Llobart (1887), Martí Gadea (1891) i Fullana (1921). I, com a cita d’auto-

ritat contemporània, apunta el que Joan Coromines consigna en el seu *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*: “Esmorzar és menys general que la més antiga *almorzar*”. Si *almorzar* té set segles, com a mínim, apareix en obres del nostre Segle d’Or, també es documenta en les centúries XIX, XX i ara XXI, i no l’hem deixat d’usar mai, no té sentit que haja sofert, i seguisca sofrint en alguns àmbits, l’anatema de barbarisme-castellanisme. La seua identitat, escrita, amb la mateixa paraula castellana sembla el motiu de la seua marginació per part del noucentisme elitista i restrictiu. Cosa que també ha passat amb moltes altres com *alcançar*, *despedir*, *disfrutar*, *mentira*, *peçó*, *rabo*, *tamany*, *xillar*, paraules d’ús secular en la nostra parla, documentades en obres medievals, renaixentistes o contemporànies, i marginades per l’integritisme lingüístic excloent. I no digam el cas de *faena* i *llonja*, també durant molt de temps excloses del valencià literari, per suspectes de castellanisme, i resulta que són valencianismes-catalanismes integrats en la llengua veïna.

Hi ha multitud de paraules iguals o semblants en valencià i en castellà, i no passa res. A més de les citades, i sense eixir de l’habitatge on vivim, tenim *aparador*, *armari*, *casa*, *còmoda*, *corral*, *lavabo*, *perxa*, *pila*, *pilar*, *ràdio*, *sofà*, *televisor*, *vitrina*, i moltíssimes més en altres àmbits. Si buidàrem/eliminàrem les paraules comunes o semblants dels dos idiomes, els uns i els altres acabariem parlant per senyes. L’Acadèmia Valenciana de la Llengua ha rescatat totes eixes paraules citades en la primera relació i centenars més per a un ús normalitzat; moltes ja arreplegades en el DCVB i en altres obres de lingüistes valencians, catalans o balears. També el diccionari de la RACV inclou molts d’eixos vocables. Ara cal que totes eixes aportacions de l’AVL es divulguen en l’ensenyament i en els mitjans de comunicació, que falta que hi fan.

6 Col·leccionar diccionaris

David Paloma

El Punt Avui Cultura, 16/07/2017

<http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1183055-col-leccionar-diccionaris.html>

Aviat farà deu anys que el pratenc Joan Puigmalet, professor de català a l’IES Estany de la Ricarda, va guanyar un dels premis Blocs Catalunya amb un blog de lexicografia i altres “lletraferidures”: és el molt recomanable *Gazophylacium* (llegiu-hi l’últim article, encertadíssim: “[El punt volat abans d’aixecar el vol](#)”). També farà deu anys que Puigmalet va començar a col·leccionar diccionaris.

Amb vista a aquest article, ell i un servidor vam quedar una tarda al Prat de Llobregat.

M'explica que la col·lecció havia de centrar-se, de bon començament, en obres anteriors a Fabra. De títols, sobre el paper, no en faltaven. Puigmalet ha anat adquirint, entre d'altres, un *Nebrija* català de 1560, les obres d'Ausiàs March amb un vocabulari català-castellà (imprès a Valladolid el 1555: el més antic de la col·lecció!) i el famós *Gazophylacium catalano-latinum* (1696), de Joan Lacavalleria. Aquest últim és el diccionari més important de la llengua catalana en tot el segle XVIII i fins al 1839.

Puigmalet m'ensenya amb saviesa llibresca uns tresors que em fan mossegar suaument el llavi. Quina meravella tenir a les mans uns quants milers de fitxes manuscrites del filòleg mallorquí Tomàs Forteza: havien de servir per a un diccionari etimològic, que va acabar inèdit. Quina sorpresa trobar en fascicles el diccionari quintilingüe anònim, també de 1839: català-castellà-llatí-francès-italià! Quina emoció disposar de diverses edicions del famós diccionari de Pere Labèrnia, el gran diccionari de la Renaixença: “de la llengua catalana ab la correspondencia castellana y llatina” i “de la llengua castellana ab la correspondencia catalana”. Puigmalet els té tots perfectament arrengrats: del Labèrnia a Salvat, que en va ser el continuador.

També sobresurt la vintena llarga d'edicions del diccionari Saura (obra de Jaume Àngel Saura), imprès a Barcelona el 1851. Aquest va ser el diccionari més popular de la segona meitat del segle XIX, amb una evolució notable i poc estudiada. Solà va escriure que el Saura és un manual “francament tèrbol i mal orientat”. Puigmalet té un interès especial a estudiar aquesta obra tan influent en diverses generacions de catalans.

La idea original de col·leccionar diccionaris anteriors a Fabra es

va transformar: hi ha autèntiques joies posteriors a Fabra, que Puigmalet ha anat descobrint i comprant en llibreries de vell, als Encants, al Mercat de Sant Antoni, també en subhastes quan es tracta de títols més antics. No en detallaré

► *Der Bücherwurm* (detall), de Carl Spitzweg (c. 1850). Museum Georg Schäfer

res més perquè prefereixo aprofitar l'espai que em queda per destacar dues idees que surten de la conversa.

La col·lecció estricta de diccionaris de la llengua catalana és una mostra de la història dels Països Catalans: les èpoques de repressió de llengua, la dèria pels barbarismes, la raó dels anys màgics (com el prolífic 1839)... Assenteixo quan sento que el col·leccionista, el bibliòfil, el filòsof de formació i lexicògraf de devoció Joan Puigmalet expressa un somni en veu alta: algun dia caldria tenir un museu de la llengua.

7 Parlar occitan? Òc, mas amb qui?

Terric Lausa @Terricoccitania

Jornalet. Gasetta Occitana d'Informacions, 07/07/2017

<https://opinion.jornalet.com/terric-lausa/blog/2260/parlar-occitan-oc-mas-amb-qui>

Demòri dins una petita vila de 3500 abitants d'una region rurala del sud de Lengadòc, Quilhan. La generacion de mos parents foguèron la darrièra que visquèt l'occitan coma lenga sociala, benlèu pas tant qu'eles la parlavan, mas èra la lenga de la familha, de la carrièra e del trabalh de lors parents, mos grands. Ai agut l'astre que mon paire utilizava cada jorn l'occitan per se ganhar lo pan: èra especièr barrutlaire e amb lo sieu camion anava pels vilatges pirenenics per vendre manjalhas e articles diversès. Passava sas jornadas a far comèrci en occitan dins l'Occitània ultrarurala encara occitanofòna de las annadas 1960 e 1970. Mon estèla foguèt doncas que mon paire me transmetèt sa lenga e que la poguèri savorar e la far mieuna a son estat natural.

Mas coma o disiái soi estat astruc. Tristament, pensi que soi lo darrièr dels mohicans. Cresi qu'a gaireben 50 ans soi lo locutor d'occitan mai jove de Quilhan. De parlaires de la lenga nòstra n'i a encara qualques uns, mas –pauròts– lor nombre demesís al cap dels ans. E puèi, la màger part son dins la sason de lor vida que los problèmas de vielhum o de malautiá prenon lo dessús. Me trapi doncas dins la posicion que dins la vila ont vivi, pòdi pas parlar occitan amb degun. I a pas degun dins la vilòta o los sieus entorns amb qui pòdi partatjar las conversacions normalas de la vida, la de cada jorn, las banalitats o las causas del còr.

Pas cap dels amics de ma generacion coneisson l'occitan. E aquí parli pas solament de produir de frases, senon tanben de comprene la lenga e la lenga basica. Tanlèu passat los “Adieu, va plan”, “Aquò rai” o “Fa cagar”, non i a res

de res. Mai que de non poder pas ausir mos vesins parlar, çò que mai m'afècta es lor impossibilitat de me comprene. Logicament mos amics, mos vesins, mos collègas de trabalh per exemple, qu'un fum d'eles an après l'espanhòl a l'escola, d'autres an fait de latin e aquò dins un environament pòst-occitanofòn los deuriá ajudar a comprene passivament la lenga. Deurián èsser capables de comprene la màger part de mas paraulas. E ben non! Aquí tanpauc res de res. Comprenon pas res o pauc se'n manca.

Per menar çò que considèri coma lo combat de la paraula occitana, me soi trapat doas solucions. Son pas plan originalas ja que sabi qu'un fum d'amics e de militants de la lenga nòstra fan çò meteís:

– D'una part, participi a totas las manifestacions occitanofònas possiblas: aquò se passa essencialament en estiu ont s'organizan un fum de festenals, d'eveniments festius o didactics ont i participan de simpatisaires de l'occitan. Aquí i trapi de personas que partatjan aquesta set de parlar lor lenga amb normalitat. Quin plaser de tornar fargar lo monde en occitan en bevent una bièrra plan fresca! Lo simple fait d'o far dins la lenga rend la bièrra mai gostosa e la conversacion nos sembla mai pregonda.

– D'autra part, coma demòri pas luènh de la Catalonha autonòma (e lèu independenta), i vau tant sovent coma pòdi. Recomendí a cadun que n'a pas encara fait l'experiéncia de parlar en occitan als catalans de s'i lançar amb vam. Los catalans e los occitans nos comprenem e nos comprenem plan. E òc, aquò es una realitat: los catalans nos comprenon quand lor parlam en occitan, quitament los que jamai abans avián pas ausit la lenga nòstra. Per eles, sovent es una experiéncia esbleugissenta de se rendre compte que nos pòdon entendre malgrat que nos exprimiscam dins una modalitat lingüística diferenta de la lor, mas fòrça vesina. E quin plaser, a l'oposat de çò que se passa dins l'Occitània coloniala francesa, de rescontrar de monde que tengan pas cap de blocatges psiquololingüistics qu'entravan la compreson de la lenga del País Nòstre. Quin plaser de far país amb los nòstres fraires del sud! Disi pas aquí que Catalonha salvarà la lenga occitana. Mas se la lenga occitana ten un avenir, çò segur es que los catalans individualament i jogaràn un grand ròtle e lor republica catalana tanben.

Si voleu llegir aquest article en català, traduït per Joan Daniel Bezsonoff, feu clic aquí: [“Parlar occità, d'acord, però amb qui?”](#) (Núvol, 17/07/2017).

► [Cursos de llengua i cultura occitanes organitzats pel Cercle d'Agermanament Occitano-Català \(CAOC\) 2017-2018](#)

8 El catanyol es cura

Pau Vidal @pauetvidal

El catanyol es cura. Interferències castellà-català (Barcelona: Barcanova, 2012), pàg. 72-74

Tertulià totòleg (expert en tot)

EXEMPLE D'ÚS: «La fi del món deu ser com si et **fessin** una puntada de peu als ous.»

ÚS CORRECTE: «...deu ser com si et **clavessin** una puntada de peu...»

EXPLICACIÓ: Coces, puntades, clatellots i cops en general es claven, no es fan. També es poden **donar**, **propinar** i **etzibar** i, en registres col·loquials **fotre**, **cardar** (o, eufemísticament, **fúmer**).

Mireu l'ocelleet

EXEMPLE D'ÚS: «**Pa-ta-ta!**»

ÚS CORRECTE: «**Lluíííí!**»

EXPLICACIÓ: Un dels casos més lamentables de substitució. Què té una patata que no tingui en Lluís? I, sobretot: heu vist la cara que feu, amb aquesta a tan oberta? Que no es tractava de somriure?

Al Gran Premi

EXEMPLE D'ÚS: «Com és tradició, el guanyador travessa la meta **fent el cavallet**.»

ÚS CORRECTE: «...el guanyador travessa la meta **aixecant roda**.»

EXPLICACIÓ: *Fer el cavall*, igual que *fer el mico*, significa imitar l'animal en qüestió. La confusió podria venir del fet que a Itàlia, que també és país de motociclistes, en diuen *impennare*, que és el que fa el cavall quan s'encabrita.

Males maneres

Exemple d'ús: «Quin paio, tu! Es banya i després s'asseu a taula sense **assecar-se** ni re.»

Ús correcte: «...s'asseu a taula sense **eixugar-se** ni re.»

Explicació: S'eixuga allò que es troba momentàniament humit: la roba estesa («Ja és eixuta?»), els cabells després de la pluja, el marbre de la cuina. S'asseca allò que perd el líquid o la humitat que n'eren part constitutiva: els llavis i la pell per culpa del sol, els aliments (tomàquets, figues o raïm deixats a la intempèrie) i, paradoxalment, les fonts. Assecadors de cabells (que haurien de ser *eixugacabells*) i de roba han contribuït a la confusió, fins al punt que el DIEC mateix s'hi fa un embolic.